

Број: 457/2010-Д-02
Датум: 27.12.2010.

kurir
27. 12. 2010
Јокусовић #2

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ
Генерални директор Драгомир Марковић
ул. Балканска 13
тел/фах: 011/ 3610-580, 3611-721

Поштовани,

У прилогу Вам достављамо Мишљење на предлог Одлуке о утврђивању цена за обрачун електричне енергије за тарифне купце, који сте нам доставили дописом број I-276/20-10 од 17.12.2010. године.

С поштовањем,

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

На основу члана 66. став 5. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004) и члана 12. тачка 8. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/2005), Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 145. седници од 24.12. 2010. године, разматрао је Предлог одлуке о утврђивању цена за обрачун електричне енергије за тарифне купце Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ и даје следеће

МИШЉЕЊЕ

1. Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ - Београд, као енергетски субјект који, поред осталих, обавља делатност од општег интереса – трговина електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца, доставило је својим актом број I-276/20-10 од 17.12.2010. године, на мишљење Агенцији за енергетику Републике Србије Предлог одлуке о утврђивању цена за обрачун електричне енергије за тарифне купце.

Предлогом одлуке из става 1. ове тачке, утврђени су базни тарифни ставови за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце који износе:

Категорија потрошње	Обрачунски елементи	Јединица мере	Дневни тарифни став	Динара по јединици мере
Све категорије потрошње	Обрачунска снага	kW		485,894
Потрошња на високом, средњем и ниском напону	Активна енергија	kWh	нижи	1,332
Широка потрошња	Активна енергија – за зелену зону	kWh	нижи	1,253
Јавно осветљење	Активна енергија – јавна расвета	kWh		5,150
Потрошња на високом, средњем и ниском напону	Реактивна енергија	kvarh		0,198

Цена тарифног става „накнада за мерно место“ за све категорије тарифних купаца износи 119,07 динара по мерном месту, за сваки календарски месец.

Цена електричне енергије за надокнаду губитака у преносном и дистрибутивним системима износи 3,311 дин/ kWh.

2. Агенција за енергетику Републике Србије је, у поступку оцене Предлога, утврдила да је Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ при утврђивању цена електричне енергије за тарифне купце:
  - обрачунало максимално одобрени приход и извршило алокацију максимално одобреног прихода на тарифне елементе применом критеријума и мерила утврђених Методологијом за одређивање тарифних елемената за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце (Службени гласник РС“, број 68/2006, 18/2007 и 116/2008) и

- исказало цене у складу са Тарифним системом за обрачун електричне енергије за тарифне купце („Службени гласник РС“ број 1/2007, 31/2007, 50/2007, 80/2007, 21/2008 и 109/2009.).
- 3. Предложени оперативни трошкови, у оквиру максимално одобреног прихода, су обрачунати са на основу планираних цена и физичких величина за 2010. годину. По оцени Агенције оперативни трошкови се могу прихватити. Трошкови амортизације су исказани реално на основу планираног стања и ангажовања средстава за 2010.годину, амортизационих стопа у складу са усвојеним рачуноводственим политикама и могу се сматрати оправданим.
- 4. У достављеном предлогу ЈП „Електропривреда Србије“ је обрачунало повраћај на регулисана средства са стопом 7,95% за делатности производње угља и производње електричне енергије и 7,50% за делатност дистрибуције електричне енергије. Стопа повраћаја на регулисана средства је одређења на нивоу реалне фер вредности од 7,85% просечно за цео систем ЈП ЕПС-а., што је према становишту Агенције, економски оправдана стопа повраћаја на регулисана средства, те се предложена стопа повраћаја може прихватити. Полазећи од чињенице да су средства Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ у државној својини, о висини стопе повраћаја на регулисана средства, треба да се определи оснивач, у складу са политиком развоја делатности, општом политиком цена и макроекономском политиком.
- 5. На основу констатација и оцена изнетих у тачкама 2. 3. и 4. овог Мишљења, Агенција сматра да је Предлог цена из тачке 1. прихватљив.

Агенција заснива наведено мишљење на анализи енергетско–техничких величина и карактеристика електроенергетског система и анализи економско–финансијских показатеља садржаних у документацији достављеној уз наведени Предлог одлуке, као и претходним додатним образложењима и корекцијама извршеним по захтеву Агенције.

Да би се обезбедили услови и неопходне подлоге за даље вођење политике цена у електроенергетском сектору и оцену трошкова и оправданих прихода, Агенција сматра неопходним да ЈП „Електропривреда Србије“ у што краћем року достави Влади Републике Србије на сагласност План рада и развоја. Агенција такође и овом приликом позива ЈП „Електропривреда Србије“ да што пре донесе квантификовани план смањења губитака у дистрибутивној мрежи.

Агенција још једанпут истиче неопходност што брже реализације мера из Акционог плана за решавање социјалних последица Енергетске заједнице који је усвојила Влада Републике Србије, којима ће се обезбедити заштита социјално угрожених потрошача и створити услови да се цене енергије успоставе на нивоу који омогућава дугорочно одрживи развој енергетског сектора.

Ставови Агенције изнети у овом мишљењу, детаљније су образложени у Аналитичкој основи, која је саставни део овог мишљења.

Број: 469/2010-Д-1/2

Београд, 24.12.2010. године

АНАЛИТИЧКА ОСНОВА

за оцену и давање мишљења о цени електричне енергије за тарифне купце

Уводне напомене

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“, Београд – као енергетски субјект, који поред осталих, обавља делатност од општег интереса – трговина електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца (у даљем тексту: ЈП ЕПС) доставило је, у складу са чланом 66. став 5. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 84/2004) на мишљење Агенцији за енергетику Републике Србије (у даљем тексту Агенција), Предлог одлуке о утврђивању цена за обрачун електричне енергије за тарифне купце бр. I-276/20-10 од 17. децембра 2010. године (допис заведен у Агенцији под бројем 457/2010-Д-02).

У прилогу наведеног акта, достављено је образложење предлога са потребним енергетско-техничким и економско-финансијским подацима. Ови подаци се односе на 2010. годину, изражени су у планираним ценама и физичким величинама за 2010. годину и на њима се заснива предлог цена.

У процесу усаглашавања, енергетско-технички и економско финансијски подаци су више пута кориговани и подносилац предлога је доставио сва неопходна образложења која је Агенција тражила.

Полазне основе

Све енергетске и економско-финансијске табеле, приложене уз предлог на захтев Агенције, формално-технички су правилно попуњене. Економско-финансијска анализа предложеног акта о ценама односи се на анализу сваког појединачног елемента формуле за израчунавање максимално одобреног прихода, као и на формално-техничку исправност алокације максимално одобреног прихода на тарифне елементе (односно израчунавање цена по тарифним ставовима).

У поступку оцене оправданости планираних трошкова пословања у 2010. години и начина исказивања њихове вредности, Агенција је имала у виду следеће:

- ЈП ЕПС је отпочео са радом у постојећој организационој структури 01.07.2005. године, (основан 27.01.2005. године Одлуком Владе у поступку реорганизације ЈП ЕПС – „Службени гласник РС“, бр. 12/2005);
- Подносилац предлога је јавно предузеће, што има значаја приликом планирања одређених економско - финансијских позиција (целокупан капитал подносиоца захтева је државни капитал, трошкови зарада су под контролом надлежних министарстава, одлуку о расподели добити доноси Управни одбор подносиоца уз сагласност Оснивача).
- ЈП ЕПС обавља следеће регулисане енергетске делатности: производња електричне енергије, трговина електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца, дистрибуција електричне енергије, управљање дистрибутивним системом за електричну енергију и трговина на мало електричном енергијом за потребе тарифних купаца. Поред наведених, сагласно Методологији за одређивање тарифних елемената за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце, регулише се и делатност производње угља за потребе производње електричне енергије у термоелектранама. Достављени економско - финансијски подаци односе се на све наведене делатности при чему су подаци који припадају регулисаној делатности трговине електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца и нерегулисане делатности трговине електричном енергијом на тржишту електричне енергије приказани збирно.
- ЈП ЕПС, односно зависна привредна друштва (ПД) су у обавези да раздвоје рачуне и уговоре ревизију финансијских извештаја по делатностима које обављају у складу са чланом 43. Закона о енергетици. За привредна друштва која обављају делатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом за електричну енергију (у даљем тексту: дистрибуција електричне енергије) и трговине на мало електричном енергијом за потребе тарифних купаца су

урађени финансијски извештаји (биланс стања и биланс успеха) по делатностима. За предузећа која обављају делатности производње електричне енергије, производње топлотне енергије и друге неенергетске делатности такође су урађени финансијски извештаји (биланс стања и биланс успеха) по делатностима (осим за ПД Дринско Лимске које није урадило биланс успеха за делатност водовода), а за делатности трговине електричном енергијом ради снабдевања тарифних купаца и трговине електричном енергијом на тржишту електричне енергије нису раздвојени рачуни. Ревизија финансијских извештаја по делатностима за 2009.г. није урађена. За привредна друштва која обављају делатности дистрибуције електричне енергије Агенција је имала увид у детаљан списак некретнина, постројења, опреме и нематеријалних улагања која чине регулисана средства, као и у број и структуру запослених и начин њихове расподеле по делатностима. Квалитет извршеног раздвајања књиговодствених рачуна по делатностима се разликује по ПД за дистрибуцију електричне енергије, тако да је код ПД Електровојводина потпуно прихватљиво с обзиром да привредно друштво има погонско књиговодство које је омогућило да раздвајање буде коректно одрађено. Код ПД Електродистрибуција Београд и ПД Електросрбија Краљево је извршено ex post рачуноводствено раздвајање и не може се у потпуности тврдити да је рачуноводствено раздвајање извршено на начин као кад би ове активности вршила засебна предузећа. Ипак овако утврђени односи између делатности су од стране Агенција оцењени као прихватљиви. Код ПД Југоисток и ПД Центар извршено ex post рачуноводствено раздвајање је било у потпуности неприхватљиво и резултирало би значајним девијацијама у ценама коришћења система за дистрибуцију електричне енергије, те је Агенција извршила накнадно раздвајање регулисаних средстава и трошкова амортизације (само за Југоисток) и оперативних трошкова по делатностима за оба ПД. У циљу развоја конкурентности и тржишта електричне енергије, формирањем и објављивањем цена коришћења система за дистрибуцију електричне енергије, Агенција сматра да се извршено раздвајање књиговодствених рачуна по делатностима може прихватити уз обавезу свих ПД да у током 2011.године уклоне уочене недостатке, као и да обезбеде независну ревизију биланса за све делатности у складу са чланом 43. Закона о енергетици.

- Током 2007.године извршена је процена вредности основних средстава ЈП ЕПС и зависних привредних друштава од стране овлашћеног консултаната са стањем на дан 01.01.2007.године;
- Финансијски извештаји за 2009. годину су завршени пре подношења предлога, тако да су подаци у економско - финансијским табелама који се односе на 2009. годину преузети из завршног рачуна.

Анализа оправданости трошкова пословања

Техничке и енергетске величине

ЈП ЕПС и једанаест привредних друштава која послују у оквиру вертикално организованог предузећа, обављају регулисане енергетске делатности на систему који има 7.152 MW инсталираних капацитета за производњу електричне енергије (без електрана ЈП ЕПС које се налазе на територији Косова и Метохије под управом УНМИК-а) и дистрибутивну мрежу коју ван територије Косова и Метохије чине надземна и подземна мрежа укупне дужине 142.195 km и трансформатори укупне инсталисане снаге 24.469 MVA.

Електроенергетским билансом ЈП ЕПС за 2010. годину, сагледане су потребе, без територије Косова и Метохије, од 36.716 GWh електричне енергије. Пошто је Агенција оценила да су оправдани губици у преносном систему мањи од билансом предвиђених и пошто ЈП ЕПС обезбеђује енергију за те губитке, укупне потребе ће износити 36.640 GWh од чега: 28.328 GWh (или 77,2%) су укупне потребе тарифних купаца који су прикључени на дистрибутивни и преносни систем (укључујући и железнички транспорт), 1.105 GWh (3,0%) је потрошња ЈП ЕПС (за пумпање воде у акумулациона језера и за сопствену потрошњу производних објеката ЈП ЕПС), 1.105GWh (3,0%) се испоручује Црној Гори по дугорочном уговору, 45GWh (0,1%) се испоручује Електропривреди Републике Српске по основу Уговора о пословно-техничкој сарадњи, а са 5.651GWh (15,4%) се надокнађују укупни губици електричне енергије у преносној и дистрибутивној мрежи. Планиран је и комерцијални извоз од 405 GWh.

Планирано је да се потребна енергија обезбеди из: електрана ЈП ЕПС 35.372 GWh (96,5%), дистрибутивних електрана 56 GWh (0,2%), по уговорима са Црном Гором и Републиком Српском 807 GWh (2,2%) и из увоза 405 GWh (1,1%).

Планирани губици електричне енергије у дистрибутивним мрежама пет привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије су 4.503 GWh или просечних 14,76% енергије која ће бити предата у дистрибутивну

мрежу, без потреба купаца прикључених на 110 kV преносну мрежу. Иако су планирани губици виши од технички оправдане вредности, они су нижи од остварених у 2009. години, када су износили 16,23%. Агенција прихвата планирану стопу губитака, али сматра да ЈП ЕПС мора унапређивати и ригорозније спроводити план смањивања губитака и осетније смањивати трошкове по овом основу у наредном регулаторном периоду. Агенција такође и овом приликом позива ЈП „Електропривреда Србије“ да што пре донесе квантификовани план смањења губитака у дистрибутивној мрежи за наредни петогодишњи период. Потребно је обезбедити и много ефикаснију подршку полицијe и правосудних органа ЈП ЕПС у сузбијању нетехничке компоненте губитака.

Оперативни трошкови

- Оперативни трошкови подносиоца захтева и свих зависних привредних друштава су планирани по делатностима на основу Електроенергетског биланса и производних планова, потребног рационализованог физичког обима утрошака, актуелних тржишних цена, макроекономских претпоставки утврђених Меморандумом о буџету и економској и фискалној политици за 2010. годину са пројекцијом за 2011. и 2012. годину Владе Републике Србије, законских и уговорених обавеза и степена извршења Програма пословања за 2009. годину (активности предвиђене Програмом пословања за 2009. годину које нису извршене пренете су у 2010. годину). Економско–финансијска анализа оперативних трошкова узела је у обзир остварене трошкове у претходних 8 година (2002-2009 године), при чему су за свођење на цене 2010. године коришћене остварене годишње стопе инфлације период на период. С обзиром на статусне промене и издавања и припајања појединих делатности, остварени трошкови могу да послуже као индикативни. Такође, приликом оцене оправданости износа планираних трошкова за 2010.г., Агенција је узимала у обзир трогодишњи просек остварених трошкова у периоду 2007 – 2009.г. сведених на цене 2010. године применом остварених просечних стопа инфлације у 2008., 2009.г. и остварене просечне стопе инфлације у периоду септембар 2009 - септембар 2010.г. Такође су приликом оцене оправданости износа планираних трошкова за 2010.г. анализирани остварени трошкови у 2009.г. који су увећавани за проценат остварене просечне стопе инфлације у периоду септембар 2009 - септембар 2010.г. Табеле оперативних трошкова су приликом првог достављања биле усклађене са подацима из годишњих програма пословања ЈП ЕПС–а и свих зависних привредних друштава за 2010. годину.
- Ради сагледавања података и оцене њихове оправданости, укупни оперативни трошкови су у анализи подељени у две групе:
  - Упоредиви оперативни трошкови, које чине они трошкови који су учествовали у структури укупних остварених оперативних трошкова ЈП ЕПС у периодима пре ступања на снагу Методологије одређивање тарифних елемената за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце и
  - Оперативни трошкови који се обрачунавају на основу Методологије за одређивање тарифних елемената за обрачун цена електричне енергије за тарифне купце које чине: трошкови за енергетске субјекте за производњу електричне енергије када купују електричну енергију за потребе производње електричне енергије (испорука преко трансформатора опште групе) и за напајање реверзибилне хидроелектране и пумпно акумулационих постројења прикључених на преносни систем, трошкови запослених у ЈП са Косова и Метохије код трговца на велико, трошкови услуга коришћења система за пренос електричне енергије осталим тарифним купцима (за потребе електричне вуче у железничком саобраћају, за потребе производње електричне енергије (испорука преко трансформатора опште групе) и за напајање и пумпно акумулационих постројења, изузев реверзибилне хидроелектране прикључене на преносни систем код трговца на велико, купцима чији су објекти прикључени на преносни систем код трговца на мало и дистрибуцијама електричне енергије, трошкови набавке губитака код дистрибуција електричне енергије, трошкови набавке електричне енергије од трговца на велико и дистрибутивних електрана код трговаца на мало, трошкови услуга коришћења система за дистрибуцију електричне енергије код трговаца на мало и накнада на име ризика наплате потраживања код трговаца на мало.
- Упоредиви оперативни трошкови су планирани у износу од 86.305.249 хиљада динара. У наредној табели су приказани упоредиви оперативни трошкови по привредним друштвима и делатностима:

Табела 1

000 дин. (сталне цене 2010)

ПД/делатност	Упоредиви оперативни трошкови				
	Оствар. 2008	Оствар. 2009	Одобрено 2010	Индекси	
	1	2	3	3/1	3/2
ПД "ХЕ ЂЕРДАП"	3.370.558	3.795.322	3.705.836	110	98
ПД "ХЕ ДРИНСКО-ЛИМСКЕ"	1.582.205	1.666.120	1.805.929	114	108
ПД "ТЕНТ"	13.397.176	15.807.353	15.883.670	119	100
ПД "КОЛУБАРА"	26.589.552	25.179.474	23.691.136	89	94
ПД "ТЕ И КОПОВИ КОСТОЛАЦ"	11.190.679	12.042.666	11.728.417	105	97
Производња електричне енергије	4.915.128	5.114.314	4.704.123	96	92
Производња угља	6.275.551	6.928.352	7.024.294	112	101
ПД "ТЕ-ТО ПАНОНСКЕ ЕЛЕКТРАНЕ"	4.259.276	1.989.674	3.441.138	81	173
ПД "ЕЛЕКТРОВЈВОДИНА"	6.148.250	6.378.015	6.236.238	101	98
Дистрибуција електричне енергије	5.086.051	5.237.931	5.098.192	100	97
Трговина на мало	1.062.200	1.140.084	1.138.046	107	100
ПД "ЕД БЕОГРАД"	4.277.538	4.445.108	4.450.845	104	100
Дистрибуција електричне енергије	3.286.917	3.422.594	3.397.165	103	99
Трговина на мало	990.621	1.022.514	1.053.680	106	103
ПД "ЕЛЕКТРОСРБИЈА КРАЉЕВО"	6.804.659	6.917.501	7.140.817	105	103
Дистрибуција електричне енергије	5.804.770	5.837.618	5.919.890	102	101
Трговина на мало	961.107	1.045.404	1.180.350	123	113
Производња електричне енергије	38.782	34.479	40.577	105	118
ПД "ЕД ЈУГОИСТОК"	4.246.226	4.280.374	4.118.348	97	96
Дистрибуција електричне енергије	3.399.151	3.024.691	3.136.723	92	104
Трговина на мало	642.784	1.060.982	890.951	139	84
Производња електричне енергије	204.291	194.701	90.674	44	47
ПД "ЕД ЦЕНТАР"	2.198.511	2.112.781	2.179.973	99	103
Дистрибуција електричне енергије	1.584.488	1.473.986	1.698.207	107	115
Трговина на мало	614.023	638.795	481.766	78	75
ДИРЕКЦИЈА ЕПС	1.696.995	1.765.270	1.922.900	113	109
ЗБИРНО ЈП ЕПС	85.761.625	86.379.658	86.305.249	101	100

Наведени планирани упоредиви оперативни трошкови су на нивоу остварених у 2009. години. Агенција је детаљно сагледала и размотрила сваки значајнији раст трошкова приликом одобравања њихове висине. Већи раст имају трошкови енергије (нафте и нафтних деривата) услед планираног раста производње и већег ангажовања сопствене механизације. Са друге стране су значајно смањени трошкови закупнина. Већи раст трошкова течнoг горива и гаса је планиран због веће производње електричне енергије из ТЕ-ТО и производње топлотне енергије и технолошке паре. Поред овога, већи раст имају и трошкови ПТТ услуга код ПД за дистрибуцију електричне енергије (на основу новог уговора о уручењу рачуна за електричну енергију преко ПТТ Србија), трошкови заштите животне средине, накнаде за коришћење и заштиту вода и накнаде за коришћење добара од општег интереса. Трошкови одржавања су у укупном износу одобрени са свега 87% у односу на остварене у 2009. години и значајнији раст се јавља једино код ПД Дринско-лимске ХЕ, ПД Панонске ТЕ-ТО и ПД ЕД Центар због значајнијег обима одржавања предвиђеним за ову годину. Трошкови одржавања су утврђени на основу посебног програма и актуелних цена резервних делова, материјала и услуга.

- Електроенергетским билансом је предвиђен увоз од 405 GWh. Трошкови увоза су одобрени у планираном износу од 1.996.471 хиљада динара по просечној годишњој набавној цени електричне енергије из увоза од 4,75 €центи/kWh. На овај начин утврђени, ови трошкови се могу прихватити као оправдани.
- Трошкови коришћења система за пренос електричне енергије обрачунати су у износу од 11.218.478 хиљада динара и овај износ је усклађен са предложеним Максимално одобреним приходом ЈП ЕМС-а за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије, а на основу обрачунатих трошкова системских услуга и набавке електричне енергије за покриће губитака.

Укупан раст оперативних трошкова је значајно нижи и од пројектоване инфлације за 2010.годину и Агенција оцењује да се он може сматрати прихватљивим, мада постоји простор за даљу рационализацију оперативних трошкова у ЈП ЕПС и да она треба да се манифестује у наредним регулаторним периодима.

Амортизација

Процена вредности основних средстава ЕПС и зависних привредних друштава од стране овлашћеног консултанта је извршена током 2007.г. са стањем на дан 01.01.2007.г. На основу новоутврђене вредности регулисаних средстава уз примену амортизационих стопа изведених из процењеног века трајања појединих средстава и планираног активирања основних средстава утврђени су трошкови амортизације по привредним друштвима и делатностима. Подносилац предлога је обрачунао новоутврђену амортизацију у целини у износу од 37.169.312 хиљада динара тако што је уважио набавку и активирање основних средстава у 2007., 2008. и 2009. години и планирану набавку и активирање основних средстава у 2010. години. Обрачуната амортизација је већа за 1% од остварене у 2009.години.

Регулисана средства

Регулисана средства су планирана по зависним привредним друштвима и по делатностима за које се утврђује њихова вредност на основу нове процењене вредности средстава, вредности средстава прибављених без накнаде, вредности некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку на почетку регулаторног периода, а која неће бити активирана у регулаторном периоду или која нису оправдана и/или ефикасна, као и на основу плана улагања (инвестиција и набавке основних средстава) у 2010.г., планираних извора финансирања и плана активирања некретнина, постројења и опреме у припреми и аванса датих за њихову набавку у регулаторном периоду.

Регулисана средства су обрачуната на начин прописан у Методологијама. Агенција је приликом обрачуна вредности регулисаних средстава по ПД нарочито обратила пажњу на следеће елементе обрачуна:

- Приликом утврђивања нето вредности регулисаних средстава на почетку регулаторног периода Агенција је захтевала и имала увид у детаљан списак некретнина, постројења, опреме и нематеријалних улагања која чине регулисана средства ПД за дистрибуцију електричне енергије, што је омогућило да се из њихове вредности издвоје средства која нису намењена обављању основне делатности, као и њихово адекватно раздвајање по делатностима.
- Достављене нето вредности средстава прибављених без накнаде на почетку регулаторног периода код ПД за дистрибуцију електричне енергије су исказане ниско у односу на висину оствареног и планираног годишњег прихода од прикључака. Због тога је Агенција извршила процену нето вредности ових средстава на основу стварног броја прикључака у периоду 2000 - 2009. година и процењеног броја прикључака у периоду 1990 - 1999. година, и цене прикључка из важећег ценовника за прикључење на електродистрибутивни систем и односа тако добијене бруто вредности прикључака са бруто вредношћу регулисаних средстава који је примењен на нето вредност средстава на почетку регулаторног периода.
- Вредност средстава у припреми на почетку регулаторног периода, а која неће бити активирана у регулаторном периоду – Агенција је захтевала доставу планова активирања током регулаторног периода свих средстава у припреми на почетку регулаторног периода.

Вредност регулисаних средстава за све делатности збирно износи 452.495.094 хиљада динара. Исказана вредност регулисаних средстава је мања за преко 20 милијарди динара у односу на одобрени износ ових средстава у прошлом регулаторном периоду. Ово је последица напред наведених активности Агенције, док са друге стране услед минималних одобрених стопа повраћаја на регулисана средства, ПД ЕПС-а и нису била у могућности да значајније инвестирају у протеклом периоду.

Инвестиције

При анализи предложених инвестиција, Агенција је разматрала План инвестиција који представља део Годишњег програма пословања ЈП ЕПС за 2010. годину. Агенција оцењује да су циљеви ЈП ЕПС у погледу инвестирања, исказани у овом плану јасни и оправдани, а то се превасходно односи на: унапређење ефикасности производних и дистрибутивних капацитета, изградња нових и заменских производних

капацитета са пратећим рудницима угља, испуњење законских и преузетих међународних обавеза у погледу достизања стандарда заштите животне средине, улагање у техничка средства која ће допринети смањењу губитака у дистрибутивним мрежама и друго.

Динамика остваривања постављених циљева ће зависити од укупне економске ситуације у земљи, односно услова за инвестирање, као и динамике пораста цене електричне енергије до достизања економски оправданог нивоа. Такође, од ЈП ЕПС се очекује даља рационализација трошкова, смањење губитака у дистрибутивној мрежи, раст степена наплате и санирање обавеза из претходног периода, како би се добила додатна средства за инвестиције у сопствени развој у планираном обиму.

За 2010. годину, ЈП ЕПС је предвидео укупне инвестиције у износу од 64.863 мил. динара. Од укупно потребних средстава, 58% су сопствена средства, 33% кредити, 2% донације и 7% средства потрошача, еколошке таксе и друго. Како на цену за крајње купце утичу само активирани инвестиције, а велики део улагања током 2010. године ће бити активирани тек наредних година, Агенција је сагласна са планом инвестиција.

Агенција оцењује да је изузетно важно да се (и у светлу нових околности у вези са заштитом животне средине и стимулисањем производње из обновљивих извора енергије) донесе План рада и развоја ЈП ЕПС за наредни најмање петогодишњи период, како би се прецизирала стратешка усмерења и начин реализације планова за наредне године, што подразумева и утврђивање дугорочне политике цена у електроенергетском сектору.

Стопа повраћаја на регулисана средства

У предлогу одлуке о утврђивању цена за обрачун електричне енергије за тарифне купце ЈП ЕПС је применио стопе повраћаја на регулисана средства у висини од 7,95% за делатности производње угља и електричне енергије и од 7,50% за делатност дистрибуције електричне енергије. Ове стопе су обрачунате применом реалне цене сопственог капитала пре опорезивања од 11,0% за делатности производње угља и електричне енергије и 10% за делатност дистрибуције електричне енергије, и применом следећих процената за све делатности: пондерисане просечне цене позајмљеног капитала од 5,10%, учешћа сопственог капитала у финансирању регулисаних средстава од 40,00%, учешћа позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава од 60,00% и стопе пореза на добит од 10,00%.

Повраћај на регулисана средства са предложеним стопама повраћаја одбацује за све делатности збирно износ од 35.509.379 хиљада динара.

Агенција сматра да је предложена стопа повраћаја на регулисана средства прихватљива и одређена на нивоу реалне фер вредности од 7,85% просечно за цео систем ЈП ЕПС-а.

Остали приходи

Упоредиви остали приходи (без прихода од системских услуга и прихода од извоза) су планирани у износу од 9.762.287 хиљада динара. Наведени планирани остали приходи су на нивоу остварених у 2009. години. Ови приходи се остварују обављањем споредних енергетских и неенергетских делатности при чему се ангажују регулисана средства намењена обављању основне енергетске делатности. У структури ових прихода учествују приходи од продаје угља за индустрију и широку потрошњу, продаја сушеног угља, приходи од активирања учинака и робе, од продаје нуспроизвода, услуга и средстава и други приходи. Остали приходи су код ПД за дистрибуцију електричне енергије (осим за ПД Електросрбија) увећани на захтев Агенције за 30% планираних прихода од прикључака у 2010. години, из разлога што је Агенција уочила да се не капитализују сви трошкови на изради прикључака, па би се исти трошкови два пута наплатили, једном од подносиоца захтева за прикључење на дистрибутивни систем и други пут кроз оперативне трошкове који улазе у структуру максимално одобреног прихода. Објашњење елемената осталих прихода је дато у Годишњем програму пословања ЈП ЕПС и зависних привредних друштава.

Приходи од системских услуга су обрачунати у износу од 1.437.451 хиљада динара на начин утврђен Методологијом.

Агенција сматра да је предложени износ осталих прихода реално планиран и може се прихватити као оправдан.

Корекциони елементи

Корекциони елементи су обрачунати за она ПД која су примењивала регулисане цене у 2009. години као вредносни изрази (новчани износи) разлике између оправданих прихода обрачунаних на начин утврђен методологијом а на основу остварених енергетских величина и вредности оправданих трошкова и осталих прихода у 2009. години (претходни регулаторни период) и остварених прихода од обављања регулисаних делатности, а према годишњим финансијским извештајима по делатносима привредних друштава ЕПС за 2009. годину. Ове разлике су кориговане за остварени индекс раста цена на мало - децембар 2009 / децембар 2008 у Републици Србији. Корекциони елементи нису обрачунати за ПД Југоисток и ПД Центар услед неадекватног рачуноводственог раздвајања биланса по делатностима у 2009.г. Вредности обрачунаних корекционих елемената су приказане у следећој табели:

Електроводина Нови Сад	113.566
Електродистрибуција Београд	-239.985
Електросрбија Краљево	-676.379
Укупно	-802.798

Износи обрачунаних, коригованих за остварену инфлацију, разлика између оправданих и остварених прихода у претходном регулаторном периоду (2009. година) представљају основице за корекцију, где позитивни износи значе увећање, а негативни износи умањење обрачунаних максимално одобрених прихода у текућем регулаторном периоду. На овако утврђене корекционе елементе по привредним друштвима, утицај су имали ефекти по основу разлике између остварене и планиране продаје електричне енергије и ефекти одобрених и остварених оперативних трошкова и трошкова амортизације.

Максимално одобрени приход

ЈП ЕПС је утврдио максимално одобрени приход у износу од 164.063.328 хиљада динара. Структура максимално одобреног прихода, на основу кога је подносилац предлога утврдио цене за обрачун електричне енергије за тарифне купце, наведене у тачки 1 Мишљења Агенције, је следећа:

Оперативни трошкови трговаца на мало	4.744.794
Набавка електричне енергије трговца на велико	94.645.139
Набавка електричне енергије од дистрибутивних електрана	204.366
Трошкови преноса (купци повезани директно на преносну мрежу)	762.995
Трошкови дистрибуције	59.886.794
Накнада на име ризика наплате потраживања (2%)	3.272.444
Амортизација трговаца на мало	310.057
Трговац на велико у улози трговца на мало	813.333
Корекциони елемент трговаца на мало	-576.594
УКУПНО МАКСИМАЛНО ОДОБРЕНИ ПРИХОД	164.063.328

Структура максимално одобреног прихода по делатностима и по категоријама трошкова је следећа:

Табела 4

000 дин

	Угаљ	Производња	Трговац на велико	Дистрибутивне ХЕ	Дистрибуција	Трговци на мало	Укупно расходи
Оперативни трошкови (ОТ)	30.715.430	29.264.192	6.369.296	131.251	19.250.178	4.744.794	90.475.141
Набавка ел. енергије			107.676.850			94.849.504	
Увоз електричне енергије			1.996.471				1.996.471
Угаљ		42.946.992					
Пренос ел. енергије			163.802		10.291.681	762.995	11.218.478
Наканада на име ризика						3.272.444	3.272.444
Амортизација (АМ)	8.306.226	16.203.448	140.200	26.945	12.182.437	310.057	37.169.312
Укупно ОТ + АМ	39.021.656	45.467.640	6.509.496	158.196	31.432.615	5.054.851	127.644.453
Остали пословни приход	3.765.294	2.370.447	3.801.565	631	5.063.367	0	15.001.304
Повраћај на рег. средства	7.690.630	19.232.299		46.801	8.539.649	0	35.509.379
Корекциони елемент	0	0	0			-576.594	-576.594
Максим. одобрени приход	42.946.992	62.329.492	110.144.688	204.366	45.200.578		164.063.328

На основу базних тарифних ставова за тарифне елементе из тачке 1. Мишљења и релативних односа вредности тарифних ставова одређених Тарифним системом, утврђен је и достављен Агенцији ценовник за продају електричне енергије за тарифне купце:

Табела 5

Категорија потрошње	Обрачунски елементи	Јединица мере	Дневни тарифни став	Динара за јединицу Мере
1	2	3	4	5
1. На високом напону	Наканада за мерно место			119,07
	Обрачунска снага	kW		485,894
	Прекомерно преузета снага	kW		971,788
	Активна енергија	kWh	виши	3,996
		kWh	нижи	1,332
	Реактивна енергија ($\cos\phi \geq 0,95$)	kvarh		0,198
Прекомерна реактивна енергија ($\cos\phi < 0,95$)	kvarh		0,396	
2. На средњем напону	Наканада за мерно место			119,07
	Обрачунска снага	kW		583,073
	Прекомерно преузета снага	kW		1166,146
	Активна енергија	kWh	виши	4,396
		kWh	нижи	1,465
	Реактивна енергија ($\cos\phi \geq 0,95$)	kvarh		0,416
Прекомерна реактивна енергија ($\cos\phi < 0,95$)	kvarh		0,832	
3. На ниском напону	Наканада за мерно место			119,07
	Обрачунска снага	kW		704,546
	Прекомерно преузета снага	kW		1409,093
	Активна енергија	kWh	виши	5,794
		kWh	нижи	1,931
	Реактивна енергија ($\cos\phi \geq 0,95$)	kvarh		0,911
Прекомерна реактивна енергија ($\cos\phi < 0,95$)	kvarh		1,822	
4. Широка потрошња	Наканада за мерно место			119,07
	Обрачунска снага	kW		31,583
	Активна енергија			
	за потрошаче са једнотарифним мерењем	- за зелену зону	kWh	4,386
		- за плаву зону	kWh	6,578
		- за црвену зону	kWh	13,157
	за потрошаче са двотарифним мерењем	- за зелену зону	kWh	виши 5,012
			kWh	нижи 1,253
		- за плаву зону	kWh	виши 7,518
		kWh	нижи 1,880	
	- за црвену зону	kWh	виши 15,036	

			kWh	НИЖИ	3,759
	за потрошаче са управљаном потрошњом	- за зелену зону	kWh	ВИШИ	5,012
			kWh	НИЖИ	1,253
		- за плаву зону	kWh	ВИШИ	6,390
			kWh	НИЖИ	1,598
		- за црвену зону	kWh	ВИШИ	12,781
			kWh	НИЖИ	3,195
	за управљану потрошњу са посебним мерењем (ДУТ)	- за зелену зону	kWh		1,253
		- за плаву зону	kWh		1,880
		- за црвену зону	kWh		3,759
5. Јавно осветљење	Накнада за мерно место				119,07
	Активна енергија	- јавна расвета	kWh		5,150
		- светлеће рекламе	kWh		7,725
Цена за обрачун губитака			kWh		3,311

Применом предложених цена на количине електричне енергије предвиђене за испоруку тарифним купцима од 28.328 GWh, просечна годишња цена за испоручену електричну енергију тарифним купцима износи 5,79 динара/kWh и већа је за 15,1% од садашњег нивоа годишње цене, а посматрано по категоријама потрошње износи:

Табела 6

динара/kWh

Категорија потрошње	Остварене просечне цене 2009	Ниво цене		Индекси	
		од 1.3.2010. МОП 2009	Нова цена МОП 2010	3/1	3/2
		1	2	3	4
Високи напон (110 kV)	3,342	3,504	4,142	123,9	118,2
Средњи напон - укупно	4,281	4,530	5,337	124,7	117,8
35 kV	3,883	4,185	4,941	127,2	118,1
10 kV	4,347	4,585	5,400	124,2	117,8
Укупно високи и средњи напон	3,998	4,218	4,973	124,4	117,9
Ниски напон (0,4 kV I степен)	6,285	6,650	7,829	124,6	117,7
Широка потрошња - укупно	4,581	5,100	5,786	126,3	113,5
- 0,4 kV II степен	5,991	6,737	7,644	127,6	113,5
- домаћинства	4,391	4,883	5,541	126,2	113,5
Јавно осветљење	4,448	4,578	5,262	118,3	114,9
Укупно ниски напон	4,846	5,329	6,093	125,7	114,3
УКУПНО	4,618	5,030	5,791	125,4	115,1

МОП = максимално одобрени приход

24. децембар 2010.